

Zaak C-904/19

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

10 december 2019

Verwijzende rechter:

Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie (Polen)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

25 november 2019

Verzoekende partij:

E. Sp. z o.o.

Verwerende partij:

K. S.

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

- 1 De procedure voor de verwijzende rechter heeft betrekking op de terugbetaling van een consumentenkrediet. Verzoeker heeft verzocht verweerster te veroordelen tot betaling van een bedrag van 835,05 PLN, vermeerderd met de wettelijke vertragingsrente, met ingang van de datum van uitbrenging van de dagvaarding tot op de datum van betaling.

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

In wezen wenst de verwijzende rechter verduidelijking te verkrijgen over de hiernavolgende vragen:

- in de eerste plaats of er in een zaak betreffende de terugbetaling van een consumentenkrediet op grond van het feitelijk juist geachte betoog van de verzoekende partij een verstekvonnis kan worden gewezen indien de kredietovereenkomst niet bij de dagvaarding is gevoegd en de verwerende partij volledig inactief is?

- in de tweede plaats of er in een zaak betreffende de terugbetaling van een consumentenkrediet op grond van het feitelijk juist geachte betoog van de verzoekende partij en zonder onderzoek van de overgelegde overeenkomst een verstekvonnis kan worden gewezen indien de verwerende partij volledig inactief is?

Prejudiciële vragen

1. Moeten artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten [OMISSIS] en de twintigste en de vierentwintigste overwegingen daarvan, waarin is bepaald dat overeenkomsten in duidelijke en begrijpelijke bewoordingen moeten worden opgesteld, dat de consument daadwerkelijk gelegenheid moet hebben om kennis te nemen van alle bedingen en dat in geval van twijfel de voor de consument gunstigste interpretatie prevaleert, alsmede dat de gerechtelijke en administratieve instanties van de lidstaten over passende en doeltreffende middelen moeten beschikken om een eind te maken aan de toepassing van oneerlijke bedingen in overeenkomsten met consumenten, gelezen in samenhang met artikel 10, leden 1 en 2, van richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van richtlijn 87/102/EEG van de Raad [OMISSIS] en overweging 31 daarvan, aldus worden uitgelegd dat zij zich verzetten tegen artikel 339, § 2, van de kodeks postępowania cywilnego (wetboek van burgerlijke rechtsvordering) waarbij die bepaling aldus wordt uitgelegd dat uit hoofde daarvan een verstekvonnis kan worden gewezen in een zaak [OMISSIS] betreffende de terugbetaling van een consumentenkrediet [OMISSIS], ook al heeft de verzoekende partij verzuimd de [OMISSIS] consumentenkredietovereenkomst [OMISSIS] over te leggen, is deze overeenkomst derhalve niet onderzocht op potentieel oneerlijke bedingen en is niet nagegaan of zij alle wettelijk vereiste elementen bevatte, alsmede dat deze bepaling er tegelijkertijd in voorziet dat een gewezen verstekvonnis uitsluitend moet zijn gebaseerd op de door de verzoekende partij aangevoerde feiten van, zonder dat wordt onderzocht of de gehanteerde bewijzen „gegronde twijfels” in de zin van deze bepaling doen rijzen? Of kan artikel 339, § 2, k.p.c. in het licht van de arresten van het Hof van 1 oktober 2015, ERSTE Bank Hungary (C-32/14, EU:C:2015:637, punt 62), 10 september 2014, Kušionová [Or. 1] (C-34/13, EU:C:2014:2189, punt 56), en 6 oktober 2009, Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615, punt 47), aldus worden uitgelegd dat er in een zaak betreffende de terugbetaling van een consumentenkrediet [OMISSIS] een verstekvonnis kan worden gewezen indien de verzoekende partij heeft verzuimd de overeenkomst bij de dagvaarding te voegen, de

overeenkomst bijgevolg niet is onderzocht op potentieel oneerlijke bedingen en niet is nagegaan of zij alle wettelijk vereiste elementen bevatte en het verstekvonnis uitsluitend wordt gebaseerd op de door de verzoekende partij aangevoerde feiten?

2. Moeten artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten [OMISSIS] en de twintigste en vierentwintigste overwegingen daarvan, waarin is bepaald dat overeenkomsten in duidelijke en begrijpelijke bewoordingen moeten worden opgesteld, dat de consument daadwerkelijk gelegenheid moet hebben om kennis te nemen van alle bedingen en dat in geval van twijfel de voor de consument gunstigste interpretatie prevaleert, alsmede dat de gerechtelijke en administratieve instanties van de lidstaten over passende en doeltreffende middelen moeten beschikken om een eind te maken aan de toepassing van oneerlijke bedingen in overeenkomsten met consumenten, gelezen in samenhang met artikel 10, leden 1 en 2, van richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van richtlijn 87/102/EEG van de Raad [OMISSIS] en overweging 31 daarvan, aldus worden uitgelegd dat zij zich verzetten tegen de bepaling van artikel 339, § 2, van de kodeks postępowania cywilnego, waarbij deze bepaling aldus wordt uitgelegd dat zij eraan in de weg staat dat een nationale rechterlijke instantie een door de verzoekende partij bijgevoegde overeenkomst [OMISSIS] inzake een consumentenkrediet onderzoekt op potentieel oneerlijke bedingen en dat door deze rechterlijke instantie wordt nagegaan of de overeenkomst alle wettelijk vereiste elementen bevat, en dat deze bepaling er tegelijkertijd in voorziet dat het gewezen verstekvonnis uitsluitend moet zijn gebaseerd op de door de verzoekende partij aangevoerde feiten, zonder dat wordt onderzocht of de gehanteerde bewijzen „gegronde twijfels” in de zin van deze bepaling doen rijzen? Of kan artikel 339, § 2, k.p.c. in het licht van de arresten van 1 oktober 2015, ERSTE Bank Hungary, C-32/14, EU:C:2015:637, punt 62, 10 september 2014, Kušionová, C-34/13, EU:C:2014:2189, punt 56, en 6 oktober 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, punt 47, aldus worden uitgelegd dat er in een zaak betreffende de terugbetaling van een consumentenkrediet[OMISSIS] een verstekvonnis kan worden gewezen zonder dat de door de verzoekende partij bij de dagvaarding gevoegde overeenkomst wordt onderzocht op potentieel oneerlijke bedingen en zonder dat wordt nagegaan of de overeenkomst alle wettelijk vereiste elementen bevatte en het verstekvonnis uitsluitend wordt gebaseerd op de door de verzoekende partij aangevoerde feiten?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

1. Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten: twintigste en vierentwintigste overwegingen en artikel 7, lid 1.
2. Richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van richtlijn 87/102/EEG van de Raad: overweging 31 en artikel 10, leden 1 en 2.

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

1. Kodeks Postępowania Cywilnego (wetboek van burgerlijke rechtsvordering) van 17 november 1964 (hierna: „k.p.c.”): artikel 139, § 1, artikel 333, § 1, punt 3, artikel 339, § 1 en § 2, artikel 343, artikel 344, § 1 tot en met § 3, artikel 346, § 1, artikel 346, § 1¹, artikel 346, § 2, en artikel 348.

Artikel 339, § 1, k.p.c.: „Indien de verwerende partij niet ter terechtzitting verschijnt, dan wel verschijnt maar niet deelneemt aan de mondelinge behandeling, wijst de rechter een verstekvonnis.”

Artikel 339, § 2, k.p.c.: „In dat geval worden de feitelijke beweringen van de verzoeker die zijn opgenomen in de dagvaarding of in de memories die vóór de terechtzitting aan de verweerder zijn betekend, als gegrond beschouwd, tenzij deze beweringen gerechtvaardigde twijfels doen rijzen of tot wetsontduiking strekken.”

2. Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (wet inzake de proceskosten in civiele zaken) van 28 juli 2005: artikel 3, lid 2, punt 4, artikel 13, lid 1, artikel 19, lid 1, en artikel 28.

Korte uiteenzetting van de feiten en van de procedure

- 2 De in de dagvaarding vervatte conclusie van eis vloeit voort uit een consumentenkredietovereenkomst die op 10 juni 2015 is gesloten voor een bedrag van 400 PLN en een periode van 30 dagen.
- 3 Volgens de overeenkomst was de kredietverstrekker gerechtigd aan de kredietnemer de kosten van de betalingsherinneringen en de kosten uit hoofde van een „definitieve boete” in rekening te brengen indien het krediet en de administratieve kosten niet waren terugbetaald op 10 juli 2015. Op 10 augustus 2015 is aan verweerster, op het door haar opgegeven e-mailadres alsook in papierenform, een verzoek tot betaling van de „definitieve boete” toegezonden. De kredietverstrekker had verweerster 3 betalingsherinneringen en een document met

als titel „definitieve boete” toegezonden. Uit hoofde van de overeenkomst zijn hierdoor extra kosten ten bedrage van 200 PLN aan verweerster aangerekend.

- 4 Op 3 augustus 2017 is een overeenkomst inzake de verkoop van de schuldvordering van de kredietverstrekker jegens verweerster gesloten. Krachtens deze overeenkomst heeft verzoeker de vordering jegens verweerster verworven. Verweerster is op 9 augustus 2017 bij brief aan haar adres in kennis gesteld van de wijziging van de schuldeiser. Deze mededeling, die tevens een verzoek tot betaling van de schuldvordering bevatte, is onbeantwoord gebleven. Bovendien heeft de verzoekende partij verweerster op 18 december 2017 een definitief betalingsverzoek toegezonden. Dit verzoek is eveneens onbeantwoord gebleven.
- 5 Verweerster heeft in deze zaak geen standpunt ingenomen. De haar toegezonden postzending die de dagvaarding, de brief van verzoeker van 21 september 2018 en de kennisgeving van de datum van de hoorzitting bevatte, zijn door verweerster niet fysiek in ontvangst genomen. Deze postzending is na twee passende kennisgevingen aan het adres van verweerster geacht effectief te zijn betekend overeenkomstig artikel 139, § 1, k.p.c.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

- 6 Bij de verwijzende rechter zijn twijfels gerezen over de vraag of de bepaling van artikel 339, § 2, k.p.c., zoals grotendeels uitgelegd in de Poolse rechtsleer en in de rechtspraak, namelijk aldus dat zij geen onderzoek van een consumentenkredietovereenkomst toestaat, verenigbaar is met de hierboven genoemde bepalingen van de richtlijnen 93/13 en 2008/48.
- 7 De Poolse wetgever is ervan uitgegaan dat een verstekvonnis alleen kan worden gewezen naar aanleiding van het verzuim van de verwerende partij (niet-verschijning en niet-deelneming aan de terechtzitting) en op basis van het betoog van de ene actieve partij, dat wil zeggen van de verzoeker, zonder dat dit betoog behoeft te worden geverifieerd aan de hand van bewijzen.
- 8 De veronderstellingen die aan een verstekprocedure en een verstekvonnis ten grondslag liggen, maken daarvan een rechtsfiguur die, structureel gezien, elementen bevat die tevens inherent zijn aan een betalingsbevelprocedure en een aanmaningsprocedure. Het belangrijkste punt is dat een verstekvonnis gebaseerd is op de feiten die zijn aangevoerd door slechts één van de partijen, dat wil zeggen de verzoekende partij, en dat deze feiten in een verstekprocedure in beginsel niet wordt geverifieerd aan de hand van bewijzen, terwijl deze in een betalingsbevelprocedure alleen wordt geverifieerd aan de hand van nauwkeurig omschreven bewijsdocumenten, en de juistheid ervan in een aanmaningsprocedure in het geheel niet wordt nagegaan aan de hand van bewijsmateriaal. Terwijl de eenzijdigheid van de feitelijke grondslag van een in een verstekprocedure gegeven beslissing het gevolg is van het verzuim van de verweerder, is deze eenzijdigheid in een betalingsbevelprocedure en in een aanmaningsprocedure evenwel het

gevolg van de a priori gevolgde veronderstelling dat beide procedures tot op het moment van de uitvaardiging van het betalingsbevel ex parte verlopen.

- 9 Mits is voldaan aan de wettelijk vastgestelde voorwaarden, is een verstekprocedure, net als een aanmaningsprocedure, evenwel een verplichte procedure, terwijl een betalingsbevelprocedure facultatief van aard is. Het wijzen van een verstekvonnis hangt niet af van een verzoek daartoe van partijen. In het geval van bepaaldelijk omschreven redenen dient de rechter ambtshalve een verstekvonnis te wijzen uit hoofde van de wet en niet op grond van zijn discretionaire bevoegdheid.
- 10 In het geval de verweerder passief blijft, is de nationale rechter, na betekening van een afschrift van de dagvaarding of van eventuele verdere processtukken, of indien de dagvaarding en de verdere stukken worden geacht effectief te zijn betekend in de zin van artikel 139, § 1, k.p.c. (na twee passende kennisgevingen, zonder dat de postzending door de geadresseerde in ontvangst is genomen), derhalve verplicht een verstekvonnis te wijzen.
- 11 Eén van de in de Poolse rechtsleer en rechtspraak voorkomende opvattingen over de uitlegging van artikel 339, § 2, k.p.c. is dat de nationale rechter zelfs een bevel dient uit te vaardigen indien de verzoekende partij heeft verzuimd enig bewijs bij de dagvaarding te voegen en dat de rechter het betoog van de verzoekende partij in dat geval in beginsel als feitelijk juist aanvaardt.
- 12 Volgens een andere uitlegging van artikel 339, § 2, k.p.c. kan de nationale rechter, zelfs indien de verzoekende partij documenten bij de dagvaarding heeft gevoegd en de inactieve verwerende partij heeft verzuimd enig bewijs te leveren, bij het wijzen van het verstekvonnis geen gebruik van deze documenten maken, aangezien hij alleen het betoog van de verzoekende partij (en niet de bewijzen) onderzoekt en het betoog van de verzoekende partij in beginsel als feitelijk juist aanvaardt.
- 13 In de bepaling van artikel 339, § 2, k.p.c. is inderdaad in uitzonderingen voorzien. De aanname dat de feiten die door de verzoekende partij zijn aangevoerd in de dagvaarding of in de andere processtukken die vóór de terechtzitting aan de verwerende partij zijn betekend waar zijn, is uitgesloten, indien zij: gerechtvaardigde twijfels doen rijzen 2) tot wetsontduiking strekken.
- 14 Niettemin lijkt de overheersende opvatting over de uitlegging van deze bepaling evenwel te vereisen dat wordt aangenomen dat bij de beoordeling of aan de hierboven genoemde voorwaarden is voldaan, wordt uitgegaan van de inhoud van de dagvaarding of van de andere, vóór de terechtzitting aan de verweerder betekende processtukken. Dienaangaande behoeft de rechter zich niet te baseren op het bij de dagvaarding gevoegde bewijs of de andere processtukken die vóór de terechtzitting aan de verweerder zijn betekend. De door de verzoekende partij aangevoerde feiten doen gegronde twijfels rijzen wanneer zij onderlinge tegenstrijdige, onverenigbare of elkaar uitsluitende elementen bevatten, dan wel

wanneer zij inherent onwaarschijnlijk zijn of strijdig zijn met algemeen bekende feiten (artikel 228, § 1, k.p.c.) of met feiten die de rechter ambtshalve bekend zijn (artikel 228, § 2, k.p.c.). Van aangevoerde feiten die tot wetsontduiking strekken is sprake wanneer het de bedoeling is dat uitspraak een werking heeft die leidt tot een dergelijke ontduiking, bijvoorbeeld voor het verkrijgen van een bovengemiddelde alimentatietoewijzing, of het genieten van een voorrecht bij de verdeling van de opbrengst van de executie van het vermogen van de verwerende partij.

- 15 Volgens de nationale rechter is het mogelijk dat een dergelijke uitlegging van artikel 339, § 2, k.p.c. in de weg staat aan de verwezenlijking van de doelstellingen van de hierboven genoemde richtlijnen, aangezien deze uitlegging de rechter in feite verhindert om in het geval van de inactiviteit van de verweerder na te gaan of de consumentenkredietovereenkomst alle vereiste elementen bevat en of zij geen oneerlijke bedingen bevat die als niet-bindend voor de consument moeten worden beschouwd.
- 16 De nationale rechter heeft in de rechtspraak van het Hof geen arrest teruggevonden waarin uitdrukkelijk wordt gewezen op de verenigbaarheid van een in een lidstaat aanhangige verstekprocedure met de consumentenrichtlijnen. Het Hof heeft zich evenwel meermaals uitgesproken over een betalingsbevelprocedure, die in zekere mate vergelijkbaar is met een verstekprocedure.
- 17 Het betreft hier met name het arrest van 13 september 2018, Profi Credit Polska (C-176/17, EU:C:2018:711), en de in die zaak gegeven conclusie van de advocaat-generaal en de aldaar aangehaalde arresten van 14 juni 2012, Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349), 18 februari 2016, Finanzmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2016:98), en 21 juni 2016, Aktiv Kapital Portfolio (C-122/14, EU:C:2016:486).
- 18 De nationale rechter heeft bijzondere aandacht besteed aan de punten 42 en 44 van het arrest Profi Credit Polska (C-176/17). Daarin is bepaald dat de nationale rechter volgens vaste rechtspraak van het Hof inderdaad ambtshalve moet toetsen of een contractueel beding dat binnen de werkingssfeer van richtlijn 93/13 valt oneerlijk is en zodoende het gebrek aan evenwicht tussen de consument en de verkoper moet compenseren, maar op voorwaarde dat hij over de daartoe noodzakelijke juridische en feitelijke gegevens beschikt. De door deze richtlijn aan consumenten toegekende rechten kunnen namelijk alleen effectief worden beschermd indien het nationale procesrecht erin voorziet dat in de betalingsbevelprocedure of de procedure tot executie van het betalingsbevel ambtshalve wordt getoetst of er sprake is van oneerlijke bedingen in de betrokken overeenkomst.
- 19 Op grond van deze aanwijzingen moet worden aangenomen dat de nationale rechter ook in het kader van een verstekprocedure het potentieel oneerlijke karakter van de contractuele bedingen moet onderzoeken.

- 20 Zoals het Hof heeft opgemerkt in punt 55 van het arrest Profi Credit Polska (C-176/17), moet elk geval waarin de vraag rijst of een nationale procedureregulatie afbreuk doet aan het recht op een doeltreffende voorziening in rechte, evenwel worden onderzocht met inaanmerkingneming van de plaats van die regulatie in de gehele procedure en van het verloop en de bijzondere kenmerken van die procedure voor de verschillende nationale instanties.
- 21 In dit verband zij opgemerkt dat een verstekprocedure aanzienlijk verschilt van een betalingsbevelprocedure.
- 22 In de eerste plaats heeft de verwerende partij in een procedure die strekt tot uitvoering van een betalingsbevel en tot de betekening daarvan niet de mogelijkheid om zich daarover uit te spreken, maar heeft zij deze mogelijkheid wel in een verstekprocedure.
- 23 In de tweede plaats dient de verwerende partij in een betalingsbevelprocedure met het oog op het voeren van verweer een vergoeding van driekwart van de gerechtskosten in verband met de dagvaarding te betalen, terwijl de verzoekende partij een kwart van deze kosten draagt. In een verstekprocedure vergoedt de verzoekende partij de totale kosten in verband met de dagvaarding, terwijl de verwerende partij voor het verzet tegen het verstekvonnis een vergoeding van de helft van de kosten in verband met de dagvaarding betaalt (en hij, indien hij niet inactief was, geen vergoeding betaalt totdat de procedure is beëindigd).
- 24 In de derde plaats zijn de voorwaarden voor het indienen van een verzetdagvaarding tegen een verstekvonnis minder restrictief dan de voorwaarden voor de betwisting van een betalingsbevel, en bovendien hoeft in het geheel geen verzetdagvaarding te worden ingediend indien de verweerder actief is geweest.
- 25 In de vierde plaats geldt het betalingsbevel vanaf het tijdstip van uitvoering als zekerheidstitel, die zonder uitvoerbaarheidsformule ten uitvoer kan worden gelegd (artikel 492, § 1, k.p.c.), terwijl een verstekvonnis, hoewel het ambtshalve onmiddellijk uitvoerbaar wordt verklaard, vereist dat er een executoriale titel wordt uitgevaardigd om als zekerheidstitel te gelden.
- 26 Bovendien – en dit is mogelijk zelfs nog belangrijker – heeft het Hof er in zijn arresten (arresten van 1 oktober 2015, ERSTE Bank Hungary (C-32/14, EU:C:2015:637, punt 62), 10 september 2014, Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, punt 56), en 6 oktober 2009, Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615, punt 47), zoals de advocaat-generaal terecht heeft opgemerkt in haar conclusie in zaak C-176/17, EU:C:2018:293, punt 73, meermaals op gewezen dat de richtlijn oneerlijke bedingen verlangt dat in rechtszaken tussen een handelaar en een consument een positief ingrijpen buiten de partijen bij de overeenkomst om door de voor dergelijke gedingen bevoegde nationale rechter gewaarborgd moet zijn, maar dat dit niet betekent dat de inachtneming van het doeltreffendheidsbeginsel zodanig ver moet worden

doorgetrokken dat de totale passiviteit van de betrokken consument wordt verholpen.

WERKDOCUMENT